

EDICE PEVNOST

JOSEF PECINOVSKÝ

PLÁSTEV JEDU

KULTOVNÍ SCI-FI ANTIUTOPIE

Josef Pecinovský

PLÁSTEV JEDU

Josef Pecinovský

PLÁSTEV JEDU

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Josef Pecinovský, 1990, 2014
Cover © Jan Štěpánek & Lukáš Tuma, 2014
Czech Edition © Nakladatelství Epoque, 2014

ISBN 978-80-7425-999-9 (PDF)

1. část – Její Veličenstvo

1.

V přesně určeném čase se trubec kategorie D 12 s pomocným koeficientem X 4, s kvalifikací na jednoduché činnosti nevýrobního charakteru, identifikační znak 536 367 RD 72 Mayo, probudil z řízeného spánku. Procitnutí, jak bylo v poslední době obvyklé, doprovázel pocit nelibosti. Mayo cítil pachut' v ústech, trnutí v končetinách a bolesti v zádech, což byl důsledek mnohahodinového pobytu ve skrčené poloze a následného uspěchaného a nešetrného převedení do činné fáze. Otevřel oči. Dovnitř už vnikalo světlo pootevřenou boční stěnou, takže mohl spatřit matně šedý kovový plášť vnitřní výztuže buňky, vytvářený přesně podle jeho tělesných parametrů tak, aby tělo ve spánku zaujímal co nejmenší prostor. Plášť, který byl doposud vyhříván na teplotu těla, a chránil tak organismus před přehřátím, se nyní proměnil v masážní zářič. Mayo se mohl ještě chvíli oddávat pocitu lehkosti, který doprovázel něžné obtékání masážního plynu kolem jeho nahého těla. Plyn roztahoval póry a regeneroval ochablé svalstvo, nepříjemné pocity však za tak krátkou dobu zahnat nemohl.

Otevřel se teleskopický vchod a Mayo se jako na povel vysoukal ze stísněného prostoru buňky. Stanul v přechodové komůrce, rozpažil a vyčkal, až se mu tělo pokryje vrstvou oděvu. Z vedlejší komůrky slyšel šramot. Neviděl

tam, ale vytušil v ní trubce, který právě končí nedlouhou fází bdění, rozdělovanou na delší dobu pracovní a kratší relaxační, a chystá se právě obsadit buňku, kterou Mayo uvolnil.

Červený signál. Mayo musel vyčkat, až se v zástupu najde volná kabinka. Byl trpělivý, tomu ho naučila víra. Složitý systém právě vyhodnocoval obsazenost kabinek v přilehlých trasách a ta volná, která měla nejvýhodnější polohu, dostala informaci, že má přijmout cestujícího.

Oranžový signál. Volná kabinka byla nalezena a Mayo se připravil k přestupu. Nenapadlo ho, že by proti zažitému, otupujícímu běhu života mohl nějak protestovat. Věděl, že se pro něho volná kabinka vždy našla, právě tak jako noční buňka i pracoviště.

Zelený signál. Dveře se odsunuly, jeden krok, druhý. Cvaknutí zavírajících se dveří. Mayo byl uvězněn v prostoru o šíři šedesáti centimetrů, hloubce pětapadesáti centimetrů a výšce sto osmdesáti centimetrů. Běžný, normalizovaný typ kabinky. Prudké trhnutí přinutilo Maya, aby se zachytil držadla ukotveného ve stropě.

Zdánlivě neohrabaný dopravní prostředek se zařadil do nekonečného proudu kabinek, pohybujících se rychlostí devíti kilometrů za hodinu a zaujímajících na širokých chodnících o polovinu menší plochu než nechráněný chodec. Takovýto provoz byl mnohem plynulejší a rychlejší, nemluvě o tom, že pro obyvatele pláště bylo téměř nemožné orientovat se v nekonečném množství komunikací křižujících se ve svislém i vodorovném směru, právě tak jako v nesmírném počtu na první pohled zcela totožných podlaží. Z jednoho místa na druhé

tak vedlo dvanáct i více stejně dlouhých cest a jedinec měl možnost volit trasu náhodně, což mohlo vést k zahlcení komunikací a následně k dopravnímu kolapsu. Kabinky byly řízeny centrálně a za normálních podmínek nemohlo k zácpě dojít. Pokud účastník provozu cestoval na vzdálenost větší než čtyři kilometry, spojovaly se kabinky ve větší komplexy, ty se přesunovaly z chodníku do ulic a společně se rychlostí převyšující padesát kilometrů v hodině pohybovaly k cíli. V případě, že cesta měla trvat déle než půl hodiny, odsouvaly se stěny kabinek a cestující mezi sebou mohli vzájemně komunikovat. Mayo tyto cesty „autobusem“ příliš rád neměl. Před lidmi se necítil dobře a raději vyhledával samotu, a co víc, každá taková cesta vždy znamenala změnu pracovního zařazení, přesun do jiného rajónu a nutnost zvykat si na nové prostředí.

Cesta na pracoviště mu v současné době netrvala déle než dvacet minut. Nevěděl, jak daleko a v kterém podlaží pracuje, nebylo to důležité. Kabinka řízená jeho osobním karnetem ho vždy dopravila na správné místo. Právě tak nevěděl, kde bude spát, ale ani tím se nezatežoval. Byl si jist tím, že se pro něj vždy najde volná šestihranná buňka, do ní se nasouká jako skrčenec a tam si odbude svých šestapadesát hodin, pokud nebude nějakým výnosem tento čas znovu prodloužen. Pokud se Mayo pamautoval, absolvoval již několik stovek spánků. Zaslechl něco o tom, že po patnácti stech spáncích nastává konec. Jaký konec, to nevěděl, neuměl si to představit. Ale nijak blíž nad tímto problémem, zavlčeným do plástve nezodpovědnými živly, nehloubal. Kabinka sebou několikrát cukla. Mayo cítil, že odbočila vpravo, pak ještě jednou a nato

se začalo projevovat slabé přetížení. Kabinka začala stoupat. Mayovi se to nelíbilo. Vždyť přece když včera opouštěl regenerační zónu, kde se opět setkal se svou určenou družkou, aby provedli povinný tělesný kontakt, kabinka stoupala. Proto nyní musí klesat! Nic nechápal. Stoupavý pohyb trval dlouho, možná tři minuty. Za tu dobu mohli minout dobře čtyřicet podlaží. Že by opět změnili jeho pracovní zařazení? O tom by ho přece měli informovat. Chtěl pohlédnout na displej karnetu, aby se přesvědčil, že nic nepřehlédl, ale pak se zděsil.

Neměl karnet!

Jak se to mohlo stát? Vždyť když usínal, svíral jako vždy ten obdélníček plastiku pevně v dlani. Teprve po chvíli objevil v kapsičce na hrudi, do níž karnet automaticky zasunul, díru...

Slyšel už od svých spolupracovníků, že osoby bez karnetu jsou odváženy kamsi na periferii, do sběrných buněk, kde jsou za pohyb bez karnetu postaveny před soud. Nejnížší trest, který pak vždy následoval, byla několikaměsíční izolace, což se Mayovi vůbec nezamlouvalo. Navíc by se mohlo docela dobře stát, že mezitím přijde o svou určenou družku, a než mu bude vytipována nová, může být i několik sezon veden jako sólo, což by v důsledku znamenalo, že mu bude relaxační doba zkrácena právě o ty dvě hodiny, které jsou určeny pro povinný tělesný kontakt. Pravda, současná určená družka se mu příliš nezamlouvala, pracovala jako přečerpávačka a měla ruce o rozloze středního vesla, ale při kontaktu se projevovala aktivně, byla docela přítulná a znamenitě dovedla stanovené doby využít.

A kabinka stále stoupala...

Mayo nevěděl, kde jsou sběrné buňky a jak daleko jsou vzdáleny. Opřel se o stěnu kabinky a pokusil se ještě jednou najít karnet. Zbytečně. Vertikální pohyb se pozvolna změnil v horizontální. Kabinka se na chvíli zastavila v uzlovém bodě a pak se dala do pohybu neobyčejně vysokou rychlostí. Mayo se otrásl hnusem. Autobus. Stěny spojených kabinek se odsunuly, zůstaly z nich jen holé kostry opatřené držadly, strop a podlahy. Mayo viděl před sebou monotónně šedá záda ostatních cestujících. Nikdo se nedíval druhému do tváře. Všichni stáli ve čtyřstupu jako zařezaní, tak těsně vedle sebe, že se při lehkém kymáčení soupravy jeden druhého dotýkali. Ohlédnout se Mayo neodvážil. Smysl této hromadné přepravy mu nebyl jasný. Nechápal, proč by se měl stýkat s lidmi, které nezná a s kterými nemusí pracovat.

Pak mu bleskla hlavou myšlenka, že možná všichni ti kolem také přišli o karnet, ale vzápětí ji zahnal. Všiml si totiž, že jeho sousedovi po levé straně vyčnívá fialový karnet z kapsičky. Opatrně si toho člověka prohlédl. Byl už zjevně starý, do konce mu mohlo zbývat takových deset patnáct spánků... Oblečen byl do fialového oděvu a něco takového spatřil Mayo poprvé v životě. On sám byl oblečen šedě a šedou barvu měl i jeho karnet. Také všichni ti, se kterými pracoval, i jeho určená družka, byli oblečení šedě. Občas zahlédl člověka v modrém, to byl organizátor. S jinou barvou se zatím nesetkal.

A tu si uvědomil, že má hlad. Má však člověk bez karnetu právo jíst? Možná však, že se jen přihodilo, že je dnes desátý. Slýchal sice o časech, kdy byli losováni dvacíti, on sám zažil, že byl třináctým a pak jedenáctým, v současné době byli losováni desátí a proslýchalo se, že

v příští sezoně budou vybírání devátí... Právě tak zaslechl, že by bylo užitečnější, aby byl místo pravidelných postů omezen počet bdění, ale naproti tomu se objevily názory, že ekonomičtější je snižovat příděly než zkracovat dobu účinnosti pracovní síly. Mayo rozuměl jedinému: jsi desátý, máš hlad.

Ten člověk s fialovým karnetem měl neobyčejnou tvář, odlišující se od všech, které Mayo kdy viděl. Nebyla bílá. Pod snědým čelem, zbrázděným četnými vráskami, hleděly na Maya z hlubokých důlků dvě tmavé oči, a ten pohled měl neobyčejnou sílu, až se ho Mayo začal bát, chtěl se odvrátit, ale nešlo to, ten člověk jako by jej svou vůlí ovládal. Otevřel tenká ústa a promluvil zvláštním, neobyčejně pronikavým hlasem, který se ve stísněné prostotě podivně rozléhal. To nebyl šepot, který slyšel Mayo od své určené družky. To nebyly štekavé povely organizátorů. Ten hlas byl velitelský. Mayo věděl, že takhle může hovořit jenom bůh.

„Jak se jmenuješ?“

Mayo se ani na okamžik nerozmýšlel. Postavil se, jak nejrovněji dokázal, přitiskl paže k tělu a odříkal naučnou formuli: „Trubec kategorie D 12 s pomocným koeficientem X 4, s kvalifikací na jednoduché činnosti nevýrobního charakteru, identifikační znak 533 367 RD 72 Mayo.“

„Kam cestuješ?“ zněla další otázka, položená o poznání vlídnějším tónem.

Mayo nevěděl, jak odpovědět. Smysl položené otázky nechápal a zároveň si uvědomoval svou povinnost odpovědět na každou otázku nadřízeného. V duchu si přebíral všechny naučené formule odpovědí, ale žádná se k dané

situaci nehodila. Nakonec v sobě sebral veškerou odvahu a zašeptal: „Jsem desátý.“

Vůbec nevěděl, zda je či není desátý, především proto, že neměl karnet, který by ho o tom informoval.

„Býváš často desátý?“

Kolik chuti měl Mayo v té chvíli postěžovat si na jednání organizátorů, na nesmyslné příkazy k otupující jednotvárné práci, na bezpočet fyzických trestů za přestupky, kterých se nedopustil. Přesto však odpověděl zdrženlivě naučenou formulí: „Desátý je povinen šetřit fyzickými silami, věnovat se práci a nerozptylovat se neúčelným hovorem a zbytečnými pohyby.“

Neznámý pokýval hlavou a neřekl už nic. Mayo ho pozoroval, jak se snaží navázat hovor s dalšími cestujícími, ale i oni se naň dívali nevraživě a vzájemná komunikace vázla. Přitom si povšiml, že mnozí u sebe karnety mají. Byl tedy on jediný, kdo cestoval bez karnetu?

Jeli dlouho. Čím víc se blížili k neznámému cíli, tím větší obavy měl Mayo z toho, co ho čeká. Přitom v něm povědomě vzrůstal odpor k tomu člověku ve fialovém. Nelíbil se mu, vždyť on jediný se snažil využít otevřeného prostoru autobusu k navázání hovoru – Mayo se dosud s něčím takovým nesetkal. Necestoval autobusem poprvé, ale nikdy nezaslechl ani slovo. Původní smysl cestování kabinkovým autobusem byl už dávno setřen časem a hlubokými společenskými změnami. Individualismus a touha po samotě ovládaly každého obyvatele výrobní sféry. Spát o samotě, volný čas trávit o samotě nebo nanejvýš s jedním člověkem; jen čas strávený ve společnosti určité družky v něm probouzel touhu po společnosti někoho jiného. Jen výdejci stravy, uklízeči, opraváři a poslové byli

předurčení k tomu, aby hovořili s kdekým, a šířili tak informace. Ten člověk ve fialovém rozhodně nepatřil k této vrstvě, ani mezi organizátory ho Mayo nemohl zařadit. Byl to někdo jiný. Nepatřil do tohoto světa.

Konečně soupřava zpomalila. Mayovu pozornost náhle upoutal mřížkovaný fialový karnet nedbale vyčnívající z pootevřené kapsy na hrudi. Za několik okamžiků se do mezer mezi kabinkami opět zasunou štíty, cestující budou od sebe odděleni a každý bude pokračovat už samostatně za svým cílem. Cítil blízkost sběrných buněk a trásl se obavami z trestu, který ho očekával. Dostal šlepný nápad; nebylo pamětníka, že by se kdy v hlavě trubce zrodilo něco podobného. Odhodlal se k činu, který musel být předem odsouzen k nezdaru, a Mayo dobře věděl, že jeho další činnost je nesmyslná a že bude následovat trest mnohem přísnější. Možná i anulace...

Postavil se tak, aby se štít na levé straně nemohl hned zasunout. Ucítil tlak na levém chodidle, který vzápětí povolil, a uslyšel výstražný signál, upozorňující ho, aby uvolnil prostor mezi kabinkami. V okamžiku, kdy se štít začal zasouvat podruhé, udělal úkrok vpravo, štít zaklapl a Mayo ještě zaslechl vzteklý výkřik neznámého.

Pak i tento hluk pohltila zvuková izolace.

Mayo drtil v dlani fialový karnet neznámého a sám nemohl uvěřit tomu, co udělal. Báł se, že se jeho kabinka znovu otevře a dovnitř vstoupí družstvo biřiců. Očekával ten nejkrutější trest, ale naděje, kterou skýtal malý obdélníček v jeho dlani, ho neopouštěla. Nic se však nedělo, jeho kabinka pokračovala v jízdě, prudký pocit strachu ustoupil, až se odvážil otevřít dlaň. Usmál se. Neznámý ať si teď jde, kam chce, on, Mayo, je zachráněn.

„Domů,“ zašeptal heslo, jehož význam nechápal, a stiskl karnet podle předpisu v pravém dolním rohu. Očekával, že kabinka se zastaví, vyhledá nejkratší program zpětné cesty a nejpozději za hodinu opět bude buď u své buňky, nebo na pracovišti. Na malé obdélníkové destičce se objevilo několik podivných znaků, které rozhodně nebyly piktogramy. Než si Mayo uvědomil, že jde o písmo, kterému se kdysi dávno učil a které již zapomněl, protože je ke své práci nepotřeboval, znaky pohasly a karnet promluvil: „Do vily nebo do chaty?“

Mayo se vyděsil, ještě nikdy neslyšel o tom, že by karnet hovořil. Karnet přece přání buď splní, nebo nesplní, to podle toho, kolik měl před sebou volného času a jaký měl index spotřeby. Po třetí relaxaci mohl Mayo cestovat v omezeném prostoru a mohl se nechat dopravit na místo, kde mohl sledovat program nebo poslouchat hudbu, ale kdykoliv vyslovil heslo „domů“, karnet jej bez dalšího dovezl...

„Do vily nebo do chaty, pane?“ opakoval karnet.

„J-j-já...“, koktal Mayo. „J-j-jako o-obvykle...“

„Do vily,“ usoudil karnet. Mayo si oddechl. Nevěděl, co je to vila, ale byl rád, že se karnet přestal vyptávat. Čekal, že se kabinka rozjede zpět, ale k jeho zděšení začala po chvíli stoupat prudce vzhůru.

„Říkal jsem domů!“ vykřikl zoufale, ale rychlost stoupání se nesnížila. Kabinka stoupala téměř patnáct minut, potom se její vzestupný pohyb zastavil. Následovalo několik dlouhých a nekonečných minut pohybu vodorovným směrem, nekonečnými smyčkami a zákruty, temnými tunely a pak i hlubokými šachtami, nahoru a dolů, vpřed i vzad, a pak bylo najednou úplné ticho.

Takové ticho, jaké Mayo doposud nikdy nezaslechl. Ne-slyšel bzučení turbinek, skřípění namáhaných spojů, hučení pneumatiky, svištění klimatizace. Už dávno přestal bušit do stěn a volat o pomoc.

Do zlověstného ticha se náhle rozsvítil zelený signál a pak se lehce odsunul štít. Mayo, odevzdaný osudu, vstoupil do sběrné buňky. Trest za krádež karnetu bude neobyčejně přísný.

Vystoupil a rozpažil ruce. Očekával, že z něho steče oděv a bude předveden před soudce. Zaslechl však jen zasunutí štítu. Stál a nechápavě se díval kolem sebe. To nebyla sběrná buňka. Nebyla to ani komůrka. Nikde neviděl žádnou stěnu, o kterou by se mohl opřít, a kabinka, kterou přicestoval, se propadla neznámo kam.

Byla to nepředstavitelně rozlehlá komora, uzavřená nahoře modrým stropem s nepravidelnými bílými skvrnami. Uprostřed bylo něco podivného, bílého a oslnujícího, co ho přinutilo zavřít oči. Zakryl si je dlaněmi a vzápětí padl na kolena.

Kdysi slyšel ty hrůzostrašné historky o největších zločincích, kteří byli rozptýleni do prostoru. Prostor byl chápán jako buňka se stěnami, na něž si nelze sáhnout. Neměl v sobě takovou představivost, aby si prostor dokázal představit dřív, než se s ním seznámil. A proto ho popadl děs a nesmírná touha vrátit se zpět do své stísněné komůrky a přečkat tam jako skrčenec třeba i dvacet sezon; byl ochoten rozloučit se navždy se svou určenou družkou, jen když se odsud dostane pryč.

Protože všechno to, co se rozprostíralo kolem něj, nemohlo být nic jiného než prostor.

2.

Mon Lester byl tak překvapen, že vůbec nestačil reagovat. Avšak ani potom, když už se štíty zasunuly, nebyl ochoten si připustit, že už je pozdě. To, že se jeho karnet octl v rukou toho vyzáblého, shrbeného mládence, ustrašeného stejně jako většina trubců této plástve, nemuselo vůbec nic znamenat. Uplyne deset nebo dvacet sekund, než karnet upozorní centrum, že došlo k paradoxu. Kabinka však jela pokojně dál původním směrem, štíty zůstaly zasunuty a autobus se pozvolna rozpadal na jednotlivé díly. Mon Lester však nebyl zdaleka ochoten věřit tomu, že ten drzý trubec s přihlouplým výrazem v tváři a minimální slovní zásobou by mohl mít otisk pravého palce zcela totožný s jeho.

Cítil, jak jím cloumá zlost, protože se mu ta nepříjemnost stala ve chvíli, kdy se jeho krátká inspekční cesta do výrobní sféry chýlila ke konci, a s hořkostí si uvědomoval tu neblahou skutečnost, že je hermeticky uzavřen v nepatrné kabině, která je pouhým zrníčkem v labyrintu nekonečných chodeb, a že je právě s největší pravděpodobností odvážen někam na pracoviště jako ten nejobyčejnější, elementární dělník, jako kterýkoli pitomý trubec, a to přesto, že už deset minut musejí mít v centrále hlášen paradox. Cítil, jak je jeho kabinka smýkána doleva, a vzápětí zaznamenal sestupný pohyb.

Přesně na opačnou stranu, ušklíbl se. Klesal nejméně pět minut, potom kabinka pokračovala horizontálním směrem, a přesto, že se v plástvi dokázal vždy dobře orientovat, zjistil, že bez karnetu je orientace v tom bludišti zcela nemožná.

Odměřil čas. Trvalo jednadvacet minut, než se kabinka zastavila. Zaznamenal oranžový signál, upozorňující cestujícího, aby se připravil k přestupu, který bylo nutno provést co nejrychleji, aby se kabinka mohla co nejdříve vrátit do provozu. Mon Lester byl dobře informován o problémech v dopravě, které nastávají mezi stodvacátým a stopěťadvacátým podlažím. Hustota zalidnění překračovala v posledních sezonách jedenadvacet milionů na kubický kilometr obytného prostoru, což nekorespondovalo s přílišným zředěním v jiných oblastech, kde naopak klesla pod patnáct milionů na kubický kilometr.

Štít se odsunul. Mon Lester, protože mu nic jiného nezbyvalo, vystoupil. Domníval se, že se dostane do kontaktu s některými z organizátorů, a tím rychle vyřeší omyl, ke kterému došlo, ale prostor, v němž se ocitl, byl zcela prázdný. Rozpoznal žluto-černě žíhané stěny sběrných buněk. Než stačil reagovat, proud ionizovaného plynu proměnil jeho oděv v řídkou kapalinu, která stekla k zemi a bystře zmizela v mřížce kanálku. S oděvem zmizelo to jediné, čím se odlišoval od běžných obyvatel plástve. Proklel předpisy, které nařizovaly pohyb v plástvích v těchto lehko snímatelných oblecích, které jsou inspektora krajně nedůstojné, a vůbec v tom okamžiku nedocenil, že jen skvělé vlastnosti kombinéz mu umožňují bez potíží se v plástvi pohybovat, že tento oděv

dovede pacifikovat nepříznivé účinky atmosféry přesycené oxidem uhličitým a že jen díky němu může bez problémů cestovat prostorami, kde teplota běžně dosahuje hodnot vyšších než šedesát stupňů. Co vlastně dokazuje, že patří mezi vyvolené? Snědé zabarvení kůže? Podružný detail, který nasvědčuje pouze tomu, že se pohyboval v prostorách prozářených ultrafialovými paprsky, a kdo prokáže, že to muselo být v přírodním sektoru? Nemá přece karnet, a to se v tuto chvíli zdá rozhodující. Tím spíš, že se mu na tělo začíná lepit protivná chladná hmota, pokrývá je v několika nepropustných vrstvách, pozvolna tuhne a přijímá žluto-černé zbarvení...

Oděv obžalovaného.

Další komůrka ho nešetrně vsála, protože nestačil reagovat na zelený signál. Byl rozhořčen, byl uražen, ale byl i bezmocný. Za několik minut byl u cíle. Vstoupil do nevelké prostory, prozářené ostrým svitem reflektorů, který ho oslňoval, takže neviděl soudcům do tváře. Tušil, že jednání bude rychlé; o způsobu práce těchto soudů však neměl dosud jasnou představu. Měl snahu vysvětlit, že jde o omyl, že je inspektorem kategorie A, který byl na své inspekční cestě oloupen o karnet, ale...

Zaslechl jen jakýsi úsměšek:

„Jsi Mayo, trubec z dílny 244. Zapomněl jsi v noční buňce karnet, což je přestupek, který se běžně trestá výsadbem na dva cykly. Vzhledem ke vzpurnému chování jsi odsouzen na izolaci po dobu dvou sezon a k odnětí čestných práv na další dva cykly. Žádost o přidělení určené družky můžeš podat až po dalších třech sezonách na základě důkladného rozboru tvého chování.

Další.“

V ten okamžik se obrátily oba reflektory na opačnou stranu, kudy měl vstoupit jiný obžalovaný. Mon Lester rozpoznal, že jeho soudcem byl proti všem předpisům robot.

O dvě hodiny později a o půl kilometru níž stál Mon Lester v modro-bíle žíhaném oděvu odsouzeného po kotníky ve slané vodě u svislé kamenné stěny. V ruce třímал pneumatickou sbíječku a za sebou cítil dech elektrického biče.